

Фоменко О.Ю.

*Здобувач кафедри трудового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ДОГОВІР ПРО СТАЖУВАННЯ ЗА СТ. 29 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ»

Закон України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 р. № 5067-VI (далі — Закон про зайнятість) передбачив розширення існуючих заходів забезпечення молоді першим робочим місцем, запровадивши інститут стажування. Це дозволяє збільшити можливості для підвищення конкурентоспроможності осіб, які здобувають вищу чи професійно-технічну освіту, спрощує перехід від навчання до трудової діяльності. Сьогодні в Україні існує дисбаланс між пропозицією та попитом на робочу силу, тому близько 40 % випускників вузів працевлаштовуються не за отриманою спеціальністю. За допомогою стажування молоді спеціалісти зможуть зорієнтуватися на ринку праці, визначитися зі своїм майбутнім місцем роботи, а роботодавці матимуть можливість підготувати кадровий резерв належного професійного рівня.

У ст. 29 Закону про зайнятість закріплено, що студенти вищих та учні професійно-технічних навчальних закладів, які здобули професію (кваліфікацію) за освітньо-кваліфікаційним рівнем «кваліфікований робітник», «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст» і продовжують навчатися на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні, мають право проходити стажування за професією (спеціальністю), за якою здобувається освіта у вільний від навчання час строком до шести місяців. Таке стажування відбувається на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання з метою отримання досвіду практичної роботи. У разі, коли в період стажування виконуються професійні роботи, підприємство, організація, установа за всі роботи, виконані відповідно до наданих завдань, здійснює виплату стажисту заробітної плати згідно з установленими системами оплати праці за нормами, розцінками, ставками (окладами) з урахуванням коефіцієнтів, доплат і надбавок.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2013 р. № 20 затверджено Порядок укладення договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях та Типову форму договору про стажування.

У листі Міністерства соціальної політики України від 22 травня 2013 р. № 413/039/97-13 вказано, що студенти й учні можуть проходити стажування на підприємствах на підставі цивільно-правових договорів про стажування, які передбачають можливість виконання професійних робіт. Такими договорами за Цивільним кодексом України (61 та 63 глави) є договір підряду та договір про надання послуг. Крім того, у п.п. 7 п. 7 Типової форми договору про стажування зазначено, що у разі виконання стажистом професійних робіт, передбачених індивідуальною програмою стажування, підприємство зобов'язано забезпечити своєчасну їх оплату на підставі акта здавання-приймання робіт, що також наводить на думку про цивільно-правові відносини, адже виконані роботи за вказаними цивільними договорами засвідчуються підписанням акту здавання-приймання робіт, який є підставою виплати винагороди за виконані роботи.

Виникає питання: яким все ж таки є договір стажування – цивільно-правовим, чи трудовим? Умови проходження стажування конкретизуються у Порядку укладення договору про стажування. Зокрема, встановлюється обов'язок підприємства визначити місце проходження стажування (структурний підрозділ), спеціальність (кваліфікацію) або професію (кваліфікаційний рівень), режим стажування, призначити керівника стажування з числа працівників підприємства, який має стаж роботи за відповідною професією (спеціальністю) не менш як три роки; надати стажисту робоче місце, обладнане відповідно до правил і норм охорони праці, безпеки праці та виробничої санітарії; здійснити матеріальне забезпечення (надати необхідне обладнання, інструменти, сировину, витратні матеріали тощо) відповідно до індивідуальної програми стажування; створити належні умови для виконання стажистом індивідуальної програми стажування, не допускати залучення його до виконання робіт, які не відповідають такій програмі, здобутій спеціальності (кваліфікації) або професії (кваліфікаційному рівню); проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці (ввідний та на робочому місці), навчати стажистів безпечних методів праці, надати спецодяг, запобіжні засоби, забезпечити медичне обслуговування за нормами, встановленими для штатних працівників; зробити запис про проходження стажування до трудової книжки стажиста, яка у разі потреби оформлюється згідно із законодавством; здійснити виплату заробітної плати за виконані роботи. Ці положення характеризують трудові правовідносини. В свою чергу, цивільно-правовим відносинам притаманне виконання робіт на власний ризик, за зручним для виконавця графіком, узгодження сторонами договору розміру оплати за виконану

роботу, можливість залучати до роботи інших осіб, відсутність трудової книжки.

Отже, при дотриманні роботодавцем умов про визначення трудової функції стажиста, виплату йому заробітної плати, організацію виробничого процесу при проходженні стажування, які встановлені у ст. 29 Закону про зайнятість і в Порядку укладення договору про стажування, можемо говорити про можливість укладення строкового трудового договору. Запис про проходження стажування, який вноситься до трудової книжки, свідчитиме про виконання певних робіт за фахом. Для осіб, які проходять стажування та заключили трудових договір, додаток В до Класифікатора професій ДК 003:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту від 28 липня 2010 р. № 327, передбачив таке похідне слово як «стажист», що додають до назви професії. В разі укладання цивільно-правового договору про стажування на стажистів не розповсюджуються права і соціальні пільги, встановлені для працівників. До трудової книжки вноситься запис про проходження стажування, але цей строк не зараховується до страхового стажу.

Фоменко, О.Ю. Договір про стажування за ст. 29 Закону України "Про зайнятість населення" [Текст] / О.Ю. Фоменко // Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 5-7 червня 2014 р. / Ред.кол.: В.С. Венедіктов, А.М. Куліш, М.М. Бурбика; За ред.: В.С. Венедіктова, А.М. Куліша. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 263-265.